

mgr Małgorzata Gawroń

Uniwersytet w Białymstoku

Wydział Filologiczny

tel. 883 727 001

e-mail: m.cetra@student.uw.edu.pl

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1432-7111>

TRADYCJA I NOWATORSTWO W TWORZENIU ZDROBNIENÍ IMION DZIECI W ŚWIETLE BADAŃ ANKIETOWYCH

ABSTRAKT

Celem niniejszego artykułu jest dokonanie przeglądu zdrobnień imion podanych przez rodziców w badaniu ankietowym oraz określenie tendencji i mechanizmów wykorzystywanych współcześnie w słowotwórstwie deminutiwów. Klasyfikacja strukturalna zdrobnień i ich analiza frekwencyjna pozwalają określić wykorzystanie starszych i nowszych modeli słowotwórczych. Zebranie danych ankietowych umożliwia wyekscerpowanie rozmaitych zdrobnień pochodzących od jednego imienia.

Słowa kluczowe: imię, zdrobnienie, antroponimia, badanie ankietowe, słowotwórstwo

ABSTRACT

TRADITION AND NOVELTY IN FORMING DIMINUTIVES OF CHILDREN'S NAMES BASED ON QUESTIONNAIRE DATA

The aim of the paper is to analyse diminutives of children's names indicated by parents in a questionnaire survey, and also to attempt to define modern trends and mechanisms used for making diminutives. A structural classification and a frequency analysis of the collected diminutives are offered, which allow for determining the use of traditional and modern word-formation models. The investigation of the questionnaire data enables collecting various diminutives derived from one name.

Key words: name, diminutive, anthroponymy, questionnaire survey, word-formation

Wstęp

Jak podaje *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, zdrobnienie to: „rzeczownik odrzeczownikowy oznaczający przedmiot traktowany przez mówiącego jako mały w stosunku do ogółu przedmiotów nazywanych przez rzeczownik podstawowy, np. *piesek* [...] w stosunku do *pies* [...]”. Zdrobnienia mogą mieć inny rodzaj gramatyczny niż rzeczownik podstawowy, zdrabnianie mogą być również inne części mowy¹. Zdrobnienia są w języku polskim jedną z najbardziej produktywnych kategorii słowotwórczych rzeczowników². Mogą być one tworzone zarówno od nazw pospolitych, jak i własnych, w tym od większości imion występujących w polskim onomastykonie. Nazwy deminutywne, produkt modyfikacji podstawy słowotwórczej, przekazują informację o małym rozmiarze przedmiotów lub – jak w przypadku zdrobnień imion – osób. Mogą również nie odnosić się do wielkości czy wieku, ale wskazywać na emocjonalny stosunek nazywającego do nosiciela danej nazwy³. Zdrobnienia imion stanowią kategorię żywą, produktywną i otwartą.

Używanie podstawowych form imienia lub pochodnych, jakimi są zdrobnienia, skrócenia i spieszczenia tego rodzaju nazw własnych, zależy od typu kontaktu językowego. Formy podstawowe imion używane są w sytuacjach oficjalnych, natomiast w stosunkach prywatnych, rodzinnych czy towarzyskich stosuje się formy nieoficjalne⁴. Dodatkowo cechą zdrobnienia jest wyrażanie stosunku uczuciowego, zwykle dodatniego, do nazywanych przedmiotów lub osób, co czyni je spieszzeniami⁵.

Zdrobnienia badane są w różnych ujęciach: konfrontatywnym⁶, semantyczno-pragmatycznym⁷, słowotwórczym⁸ i innych. Analizuje się je również jako

¹ *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, E. Polański (red.), Wrocław – Warszawa – Kraków 1999, s. 110–111.

² E. Szczepańska, *Zdrobnienia dawniej i dziś – kilka uwag na materiale czeskim i polskim*, „Bohemistyka” 2009, nr 4, s. 252.

³ *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*, R. Grzegorzczkowska, R. Laskowski, H. Wróbel (red.), Warszawa 1999, s. 425.

⁴ M. Malec, *Imiona*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, E. Rzetelska-Feleszko (red.), Kraków 2005, s. 99.

⁵ A. Gałczyńska, *Słownictwo tekstów kierowanych do dzieci – zdrobnienia i spieszczenia*, „Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica” 2008, nr 4, s. 76.

⁶ Por. J. Sokołowski, *Deminutywa w języku macedońskim i polskim w ujęciu konfrontatywnym (na szerszym tle słowiańskim)*, [w:] *Językoznawstwo: prace na XVI Międzynarodowy Kongres Słowistów w Belgradzie 2018*, Z. Greń (red.), Poznań 2018, s. 325–335.

⁷ Por. D. Gorzycka, *Nacechowanie emocjonalne deminutywów – semantyka czy pragmatyka?*, [w:] *Semantyczne i pragmatyczne aspekty komunikacji: od deminutywów do gestów*, W. Pskit (red.), Łódź 2014, s. 11–26.

⁸ Por. N. Długosz, *Słowotwórstwo polskich i bułgarskich deminutywów rzeczownikowych*, Poznań 2009.

element mody językowej⁹. Ponadto poświęca się im uwagę w perspektywie badań twórczości literackiej¹⁰ i ludowej¹¹. W niniejszym artykule skupiam się na ujęciu słowotwórczym zebranych zdrobnień.

Celem badawczym jest dokonanie przeglądu repertuaru stosowanych przez uczestniczących w badaniu rodziców zdrobnień imion ich dzieci, a także tendencji i mechanizmów wykorzystywanych przez respondentów w tworzeniu deminutiwów. Analiza zebranego materiału pozwoli również zweryfikować użycie przez respondentów typowych i nowszych modeli zdrabniania oraz ich frekwencyjne wykorzystanie.

Materiał stanowi część danych pozyskanych z przeprowadzonego badania ankietowego, którego głównym celem było wskazanie przez rodziców dzieci do lat dwóch motywów, jakimi kierowali się przy wyborze ich imion. Ankieta *Współczesne motywacje imiennicze* przygotowana za pomocą platformy <https://www.interankiety.pl> została udostępniona za pośrednictwem portalu Facebook w dwóch grupach dotyczących ciąży, porodu i macierzyństwa (grupy: *Dziewczyny, gdzie rodzić w Białymstoku?*, *Mamy mamom – Białystok i okolice*) oraz na prywatnym profilu autorki¹². Na ankietę można było udzielić odpowiedzi od 18 listopada do 6 grudnia 2020 roku. Kwestionariusz składał się z 6 pytań dotyczących rodziców dziecka oraz 6 pytań dotyczących dziecka lub dzieci w przypadku posiadania również dzieci starszych. Ankieta pozwoliła także zebrać oraz porównać imiona rodziców i dzieci¹³.

Pytanie o zdrobnienia onimów nadawanych dzieciom miało charakter poboczny, jednak odpowiedzi respondentów dostarczyły interesującego materiału badawczego, który zasługuje na osobne omówienie. Na ankietę odpowiedziało 265 osób, a portal automatycznie przeanalizował odpowiedzi na pytania zamknięte. Pytanie o zdrobnienia imion dzieci było pytaniem otwartym, umożliwiającym respondentom wpisanie, jakich zdrobnień imion swoich dzieci używają lub będą używać, gdyż ankieta skierowana była również do rodziców

⁹ Por. W. Mańczak, *Jeszcze o modzie na zdrobnienia*, „*Język Polski*” 2011, z. 2/3, s. 218–219.

¹⁰ Por. U. Kęsikowa, *Zdrobniła i spieszona nazwy osobowe w języku Słowackiego*, „*Onomastica*” 2008/2009, R. 53, s. 151–171.

¹¹ Por. K. Prorok, „*Wziął braciszek strzelbiczkę, trafił myśliweczkę...*”: zdrobnienia w pieśniach ludowych – konwencja czy kreowanie obrazu świata?, „*LingVaria*” 2018, t. 13, nr 1, s. 163–178.

¹² Jak potwierdziło pytanie o województwo zamieszkania ankietowanych, powyższe badanie ogranicza się terytorialnie przede wszystkim do województwa podlaskiego, a wybór wielkości miejsca zamieszkania wskazał, że prawie 60% ankietowanych mieszka w mieście od 150 tysięcy do 500 tys. mieszkańców. Fakt ten pozwala stwierdzić, że dominują odpowiedzi mieszkańców Białegostoku, co należy interpretować jako konsekwencję wyboru tego miasta jako miejsca rozpowszechnienia ankiety.

¹³ Ankieta była kierowana do obojga rodziców, ale ze względu na specyfikę stron, na których ankietę udostępniano, należy założyć, że większość respondentów to kobiety.

spodziewających się dziecka. Należy zaznaczyć, że spośród 11 sugerowanych odpowiedzi (10 zamkniętych, 1 otwarta) na pytanie o motyw, którymi kierowano się przy wyborze imienia dla dziecka, możliwość skracania onimu i tworzenia wielu zdrobnień była trzecią najczęściej wybraną odpowiedzią (83 odpowiedzi, 31%)¹⁴.

Respondentom nie przedstawiono definicji zdrobnień ani spieszczeń. Odwołano się do ogólnej wiedzy ankietowanych na temat zdrobnień, a więc ich potocznego rozumienia. Można zakładać, że było ono tożsame z definicją podaną przez *Wielki słownik języka polskiego PAN*: „wyraz utworzony od innego wyrazu, oznaczający coś mniejszego od tego, co jest nazywane przez wyraz podstawowy, albo też wyrażający nacechowanie emocjonalne, zwykle pozytywne”¹⁵.

Klasyfikacje słowotwórcze deminutiwów

Według Jerzego Bartmińskiego zdrobnienie jest kategorią intelektualną, semantyczno-gramatyczną i pozostaje w opozycji do spieszczenia – klasyfikowanego do kategorii emocjonalnej oraz semantycznie zgramatyzowanego jedynie częściowo. Zdrobnienia w języku polskim są zawsze formacjami sufiksальnymi, ale poprzez sufiksację można tworzyć również spieszczenia. Ponadto te same sufiksy mogą tworzyć zdrobnienia i spieszczenia. Jednym z zabiegów wyrażających pieszczotliwość jest mutylacja – czyli mechaniczne skrócenie wyrazu bez zwracania uwagi na podzielność gramatyczną i uzupełnienie go sufiksem¹⁶. Słowotwórstwo deminutiwów znacznie różni się od derywacji apeletywów ze względu na możliwość dowolnego skracania tematu, a także łączenia ze sobą sufiksów. Stąd też według Marii Malec trudno jednoznacznie wyznaczyć reguły derywacji onimów¹⁷. Formy pochodne mogą być tworzone zarówno od tematów pełnych, jak i od skróconych, a podstawa słowotwór-

¹⁴ Respondenci mogli wybrać od 1 do maksymalnie 4 różnych motywacji, z czego odpowiedź otwarta pozwalała na uzupełnienie odpowiedzi zamkniętych lub wskazanie innych motywów niż zaproponowane. Najczęściej decydowały względy estetyczne, czyli wybierano imię, które najbardziej się podobało (172 osoby, 65%). Kolejną ważną motywacją było współgranie imienia z nazwiskiem (90 respondentów, 34%).

¹⁵ *Wielki słownik języka polskiego PAN*, [online], https://www.wsjp.pl/do_druku.php?id_hasla=98079&id_znaczenia=5239098 [dostęp: 21.07.2021].

¹⁶ J. Bartmiński, *O języku folkloru*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1973, s. 138. W artykule nie stosuję podziału na zdrobnienia i spieszczenia, które w przypadku analizowanych imion pełnią tę samą funkcję. Z pragmatycznego punktu widzenia stanowią one w odczuciu użytkowników języka jedną kategorię. W niniejszym badaniu skupiam się na tej perspektywie, więc za właściwe rozwiązanie przyjąłem nierozdzielanie tych dwóch grup jednostek.

¹⁷ M. Malec, *Imię w polskiej antroponomii i kulturze*, Kraków 2001, s. 63.

cza może być również modyfikowana przez pominięcie fonemów z początku, środka lub końca podstawy. Malec w swoim opracowaniu wskazuje następujące formanty występujące w imionach męskich: 1) paradygmatyczne: z podstawą skróconą np. na *-a* i na *-o*; 2) sufiksalne: z podstawowym *-k-* w części sufiksальной (najliczniejsze), z podstawowym *-sz-*, podstawowym *-n-* i *-l-* w części sufiksальной. Wśród zdrobnień autorka wyróżnia również skrócenia bezafiksalne lub formacje pierwszego, drugiego lub trzeciego stopnia¹⁸. Z sufiksów żeńskich wskazanych na podstawie analizy imion staropolskich Maria Malec jako najczęstsze podaje sufiksy *-ka* i *-sza*¹⁹.

Autorzy *Gramatyki współczesnego języka polskiego*, opisując nazwy deminytywne odrzeczownikowe, wskazują na następujące sufiksy tworzące: *-ek/-ik* dla rodzaju męskiego, *-ka* dla rodzaju żeńskiego i *-ko* dla rodzaju nijakiego. Jako inne formanty wskazują: *-uszek*, *-iszek*, *-aszek*, *-uszko*, *-uszka*, *-i(y)czka*²⁰. Kazimierz Długosz proponuje następującą klasyfikację hipokorystyków imiennych powstałych za pomocą derywacji sufiksальной, wymieniając formacje z podstawowymi spółgłoskami:

- k- (*-ek/-ka*, *-eczek/-eczka*, *-ik*, *-iczek* itd.);
- ch- (*-uchna*);
- ś- (*-sia/-ś*, *-sio*, *-siu*, *-usia/-uś*, *-usio*, *-iś/-yś* itd.);
- n- (*-nio/-niu*, *-nia*, *-unia/-unio* itd.);
- l- (*-ulka*)²¹.

Jak słusznie stwierdza Alicja Gałczyńska, do małych dzieci najczęściej zwracamy się, używając zdrobniałej formy imienia, najczęściej utworzonej przy pomocy formantów hipokorystycznych. Autorka podaje następujące sufiksy tworzące zdrobnienia imion męskich: *-ek*, *-eczek*, *-uś*; oraz żeńskich: *-ka*, *-sia*, *-usia*, *-osia*, *-unia*, *-ulka*, *-ątko*²².

Jak wskazuje Maria Malec, imiona to nazwy osób rodzaju męskiego lub żeńskiego, a wyznacznikiem męskości w większości imion jest paradygmat męski spółgłoskowy. Onimy żeńskie charakteryzują się wykładnikiem *-a*. Jednak od zasady tej występują odstępstwa i oboczności paradygmatyczne, które jednak składniowo nie naruszają rodzaju imion. Nijakie formy rodzajowe spotykane są w hipokorystykach imion żeńskich określających dziewczęta, np. *Haniczko*; niekiedy pojawiają się również formy męskie w onimach żeńskich, np. *Ewuś*.

¹⁸ Ibidem, s. 59–61.

¹⁹ Ibidem, s. 61.

²⁰ *Gramatyka współczesnego języka polskiego...*

²¹ K. Długosz, *Inskrypcje nagrobne w ujęciu językoznawczym*, Gorzów Wielkopolski 2010, s. 140.

²² A. Gałczyńska, *Słownictwo tekstów kierowanych...*, s. 78. Sufiks *-ątko* nie pojawił się wśród wskazanych przez respondentów zdrobnień.

W hipokorystykach męskich przeważa odmiana męska, ale pojawiają się również formacje na *-a*, *-o*, *-ko*. W celu uwydatnienia ekspresji tworzone są również hipokorystyki żeńskie z formantami o paradygmacie męskim jak na przykład *-ek* czy *-ulek*²³.

Analiza słowotwórcza zebranych zdrobnień

Materiał leksykalny z przeprowadzanej ankiety pozwolił na ekscerpcję 71 różnych imion męskich, przy czym 4 z nich (*Ksawery*, *Paweł*, *Rafał*, *Stanisław*) zostały wymienione jako imiona ewentualne, które zostaną nadane w przypadku urodzenia się chłopca. Najpopularniejszym onimem męskim okazało się hebrajskie imię *Jan*. Ankietowani rodzice podali zdrobnienia do 59 imion, przy czym do 11 onimów nie podano żadnych zdrobnień (co było subiektywnym wyborem rodziców, aby nie używać zdrobnienia w stosunku do ich dziecka), a były to imiona: *Paweł*, *Albert*, *Aleksander Józef*, *Gniewko*, *Gustaw*, *Joachim*, *Krystian*, *Lubosz*, *Olaf*, *Samuel* i *Wiktor Igor*. Do sklasyfikowania zdrobnień imion męskich wyekscerpowanych z materiału ankietowego stosuję zmodyfikowaną klasyfikację Kazimierza Długosza²⁴, a w obrębie wskazanych przez niego grup wyróżniam podgrupy. We wskazaniu sufiksów opieram się również na pozostałych przywołanych opracowaniach²⁵.

Zdrobnienia imion męskich:

I. *-k-* (60):

- ***-ek* (33)**: *Ad-ek*²⁶, *Al-ek*, *Alecz-ek*, *Ant-ek*, *Antol-ek*²⁷, *Bart-ek*, *Brun-ek*, *Czar-ek*, *Czarul-ek*, *Dominicz-ek*, *Ed-ek*, *Erycz-ek*, *Fran-ek*, *Jasi-ek*, *Józ-ek*, *Józi-ek*, *Józin-ek*, *Jul-ek*, *Jur-ek*, *Kajt-ek*, *Ksander-ek*²⁸, *Lol-ek*, *Mił-ek*, *Ol-ek*, *Olusi-ek*, *Rem-ek*, *Stef-ek*, *Szym-ek*, *Tom-ek*, *Tosi-ek*, *Tym-ek*, *Wład-ek*, *Wojt-ek*;
- **pełne imię + sufiks *-ek* (18)**: *Adam-ek*, *Artur-ek*, *Dawid-ek*, *Eliasz-ek*, *Jan-ek*, *Julian-ek*, *Kacper-ek*, *Leon-ek*, *Marcel-ek*, *Michał-ek*, *Mikołaj-ek*, *Oskar-ek*, *Paweł-ek*, *Rafał-ek*, *Szymon-ek*, *Tadeusz-ek*, *Tomasz-ek*, *Wiktor-ek*;
- ***-eczek* (1)**: *Jan-eczek*;

²³ M. Malec, *Imię w polskiej antroponimii...*, s. 63–64.

²⁴ Por. K. Długosz, *Inskrypcje nagrobne...*, s. 140.

²⁵ Por. *Gramatyka współczesnego języka polskiego...*; A. Gałczyńska, *Słownictwo tekstów kierowanych...*, M. Malec, *Imię w polskiej antroponimii...* Analogicznie w przypadku imion żeńskich.

²⁶ Zdrobnienie od imienia *Adam*.

²⁷ Użyte jako zdrobnienie imienia *Antoni*, jednak bardziej kojarzy się z onimem *Anatol*.

²⁸ Zdrobnienie od onimu *Aleksander*.

- **-ko (5):** *Adaś-ko, Ignasz-ko, Jan-ko, Jaś-ko, Józ-ko;*
  - **-ik/-cik (3):** *Aleks-ik, Choc-ik, Huber-cik;*
- II. **-ś- (41):**
- **-uś/-oś/-yś/-ś (31):** *Ada-ś, Anto-ś, Bart-uś, Cel-uś²⁹, Czar-uś, Domi-ś, Fabi-ś³⁰, Fran-uś, Gabr-yś, Gab-uś, Hub-uś, Ig-uś, Jasi-uś, Ja-ś, Jul-uś, Kajt-uś, Kub-uś, Leo-s³¹, Leo-ś³², Mik-uś, Ol-uś, Oska-ś, Remi-ś, Sta-ś, Szym-uś, Teo-ś, Tom-uś, Tym-uś, Wik-uś, Wikt-oś, Wojt-uś;*
  - **-as/-aś (4):** *Ign-aś, Jul-as, Mich-aś, Olcz-as;*
  - **pełne imię + sufiks -uś (3):** *Dawid-us³³, Dawid-uś, Piotr-uś;*
  - **-sio/-usio/-siu (3):** *Fran-usio, Ja-sio, Mie-siu;*
- III. **-n- (2):**
- **-unio/-ynio (2):** *Gabr-ynio, Kub-unio;*
- IV. **-ch- (2)**
- **-chu (2):** *Mie-chu, Ry-chu³⁴;*
- V. **-l- (3):**
- **-ulek (3):** *Fran-ulek, Jasi-ulek, Mik-ulek;*
- VI. **-i- (20):**
- **-i (11):** *El-i³⁵, Gab-i, Hub-i, Ig-i, Kacp-i, Kap-i, Mik-i, Ol-i, Osk-i, Raf-i, Tom-i;*
  - **-io/-iu (9):** *Dawidz-io, Edz-io, Fran-io, Fran-iu, Hen-io, Jas-io, Józ-io, Rys-io, Tadz-io;*
- VII. **-c- (16):**
- **-cio/-cia/-ciu³⁶ (16):** *Brun-cio, Daw-cio, Fab-cio, Gab-cio, Hip-cio, Hub-cio, Jul-cio, Ksaw-cio, Marcel-ciu, Mie-cio, Stef-cio, Tom-cio, Ty-ciu³⁷, Tym-cio, Wi-cia, Wi-cio;*
- VIII. **Formanty paradygmatyczne (5):**
- **-o (4):** *Ed-o³⁸, Jan-o, Jul-o, Ol-o;*
  - **-a (1):** *Kub-a;*

²⁹ Najprawdopodobniej wg schematu *Marcel > Marceluś > Celuś*.

³⁰ Zdrobnienie imienia *Fabian*.

³¹ Najprawdopodobniej chodziło o zdrobnienie *Leoś*.

³² Pojawia się jako zdrobnienie utworzone od imion *Leon* i *Leonard*.

³³ Możliwe, że respondent miała na myśli formę *Dawiduś*.

³⁴ *Miechu* i *Rychu* są raczej zgrubieniami, a nie zdrobzeniami imion, natomiast w procesie komunikacji użytkownik języka może im nadać funkcję zdrobnień.

³⁵ Zdrobnienie onimu *Eliasz*.

³⁶ K. Długosz w swoim opracowaniu łączy tę grupę z grupą *-k*. Por. K. Długosz, *Inskrypcje nagrobne...*, s. 140.

³⁷ Zdrobnienie od onimu *Tymon* może być również skojarzone z przymiotnikami *malutki*, *tyci* i rozmiarem noworodka.

³⁸ Zdrobnienie od imienia *Edward*.

IX. Formacje typowo żeńskie lub nijakie (2):

- **-ątko (1):** *Jasi-ątko*;
- **-ula (1):** *Fran-ula*;

X. Powtórzenie sylaby (2): *Fifi, Lolo*³⁹;

XI. Skrócenie bezafiksalne (3): *Aleks, Miko, Stef*;

XII. Jednosylabowe (1): *Wi*⁴⁰;

XIII. Przewiskowe⁴¹ (6): *Bub-cio, Jerzy-k, Lul-ek, Lul-uś*⁴², *Misi-ek*⁴³, *Precel-ek*⁴⁴;

XIV. Okazjonalizmy (4): *Gyrard, Gerchard*⁴⁵, *Jasiosław*⁴⁶, *Olczako*;

XV. Obce (7): *Brunox, Dźulsik, Franczesko, Iliuszka, Leo, Marcello, Tymonidas*⁴⁷.

Wyekscerpowane z materiału 174 różne zdrobnienia 59 imion męskich sklasyfikowałam w 15 grupach. Najproduktywniejsza jest grupa z *-k-* w części sufiksальной (60 deminutywów), w której wyróżniłam łącznie 5 podgrup: *-ek* (z podstawą skróconą oraz pełną), *-eczek*, *-ko* oraz *-cik/-ik*. Najpopularniejszymi zdrobnieniami męskimi są te tworzone z uciętej podstawy i sufiksu *-ek*. Druga pod względem liczebności grupa zawiera jednostki z *-ś-* w sufiksie. Oprócz typów wyróżnionych przez Kazimierza Długosza wyodrębniłam również: grupy z *-i-* oraz *-c-*; grupę zdrobnień z formantami żeńskimi lub nijakimi; zdrobnienia stworzone przez powtórzenie sylab; deminutywa w formie skrócenia bez afiksów; zdrobnienia jednosylabowe (skrócenia maksymalne). Aż 17 zdrobnień zakwalifikowałam w 3 kategoriach: zdrobnień przezwiskowych, okazjonalnych oraz obcych (brzmienie *i/lub pisownia*). Do najmniej produktywnych wśród zdrobnień imion męskich należy grupa deminutywów jednosylabowych oraz te z wykorzystaniem sufiksów żeńskich i nijakich: *-ątko, -ula*.

W przypadku zdrobnień imion męskich należy zwrócić szczególną uwagę na grupę z formantami na *-i-*, a także na formy przezwiskowe, okazjonalne i nacechowane obcością. Formy przezwiskowe i obce utrudniają w większości przypadków odtworzenie formy oficjalnej imion, a formy okazjonalne wskazują również na pomysłowość respondentów. Jako obce zakwalifikowałam 7 zdrobnień, ich obecność najprawdopodobniej wskazuje na chęć umiędzynarodowie-

³⁹ Zdrobnienie od imienia *Aleksander*.

⁴⁰ Zdrobnienie od imienia *Wiktor*.

⁴¹ Utworzone za pomocą sufiksów wykorzystywanych do tworzenia zdrobnień.

⁴² Zdrobnienie od imienia *Julian*.

⁴³ Zdrobnienie od imienia *Michał*.

⁴⁴ Zdrobnienie od imienia *Marcel*.

⁴⁵ *Gyrard* i *Gerchard* zostały wskazane jako zdrobnienia imienia *Gerard*, nie są one jednak zdrobnieniami, mogą funkcjonować jako osobne imiona.

⁴⁶ Jedyna wśród wskazanych zdrobnień kontaminacja dwóch nadanych dziecku imion. Z imion *Jan* (forma zdrobniła *Jaś*) i *Jarosław* utworzono *Jasi-o-sław*.

⁴⁷ Utworzone na wzór imion greckich, np. *Leonidas*.

nia imienia wybranego dla dziecka, kierowanie się trendami zagranicznymi lub chęć stworzenia formy mało powtarzalnej. Nazwy zdrobniałe z sufiksem *-i* można uznać za nowatorskie rozwiązanie w nazewnictwie, praktycznie od każdego onimu można utworzyć zdrobnienie w ten sposób, a sufiks ten wykorzystywany jest w przypadku imion dzieci obu płci.

Respondenci mogli podać nieograniczoną liczbę zdrobnień imienia dziecka – w przypadku imion męskich podano od 0 do maksymalnie 14 zdrobnień. Najliczniejsze są formy imienia *Aleksander*, które jako imię dla potomka respondenci wybrali łącznie 5 razy. Od onimu *Aleksander* utworzono następujące derywaty (14): *Oluś, Olo, Olek, Aleks, Aleksik, Olusiek, Aleczek, Olczas, Olczako, Oli, Lolo, Lolek, Alek* i *Ksanderek*. Łącznie 10 zdrobnień podano dla onimu *Jan*: *Jaś, Jasiek, Janek, Jaśko, Jasio, Jasiulek, Jano, Janko, Jasiuś, Janeczek, Jasiątko*. Nazwy te były jednymi z popularniejszych wśród respondentów, ale z przywołanych zdrobnień tylko następujące były notowane częściej niż raz: *Jaś, Jasiek, Janek, Jasio, Jaśko, Oluś, Olo, Olek*. Imiona o mniejszej liczbie wystąpień zwykle reprezentowane są również przez skromniejszy repertuar zdrobnień wskazanych przez ankietowanych, ale materiał pokazuje, że onimy wybrane tylko przez jedną osobę mają od 1 do 4 zdrobnień. Przykładowo dla onimu *Artur* odnotowano tylko zdrobnienie *Arturek*, natomiast w przypadku *Huberta* podano aż 4 różne derywaty: *Hubercik, Hubcio, Hubi* i *Hubuś*.

Na podstawie analizy podanych w ankietach 67 imion dziewczynek można stwierdzić, że najpopularniejszym onimem jest imię *Zuzanna*, które nadano 7 razy. Do imion częściej wybieranych przez ankietowanych należą również: *Maja, Laura, Marcelina, Zofia* i *Natalia*. Ankietowani nie podali form deminutywnych następujących imion pojedynczych: *Ada, Aja, Eliza, Malwina* i *Mira* oraz imion podwójnych: *Blanka Sonia, Katarzyna Klara*.

Zdrobnienia imion żeńskich:

I. *-ka* (52):

- *-ka* (43): *Amel-ka, Aniel-ka, Bian-ka*⁴⁸, *Celin-ka*⁴⁹, *Emil-ka, Ester-ka, Fel-ka, Gab-ka, Gaj-ka, Helen-ka, Jagód-ka*⁵⁰, *Jul-ka, Karolin-ka, Kornel-ka, Laur-ka, Len-ka, Lid-ka, Lil-ka, Litw-ka, Luiz-ka, Luś-ka*⁵¹, *Maj-ka, Małgorzat-ka, Marcel-ka, Maryś-ka, Nast-ka, Natal-ka, Nat-ka, Natalij-ka, Nel-ka, Nikol-ka,*

⁴⁸ Użyte jako zdrobnienie imienia *Blanka*, co może być przykładem mieszania różnych imion lub traktowania dwóch różnych imion jako postaci jednego onimu.

⁴⁹ Użyte jako zdrobnienie imienia *Marcelina*. Podobnie jak w przypadku *Bianki* i *Blanki*, oba imiona funkcjonują niezależnie.

⁵⁰ Użyte jako zdrobnienie imienia *Jadwiga*.

⁵¹ Jako zdrobnienie onimu *Liliana*.

- Nin-ka, Oleń-ka*⁵², *Ol-ka, Rozal-ka, Roz-ka, Sofij-ka, Teres-ka, Ul-ka, Uluś-ka, Zoś-ka, Zuz-ka, Zuż-ka*;
- **-eczka (8)**: *Blan-eczka, Gaj-eczka, Jul-eczka, Kaj-eczka, Laur-eczka, Lil-eczka, Maj-eczka, Nin-eczka*;
  - **-utka (1)**: *Al-utka*;
- II. **-ch-** (2):
- **-cha (1)**: *Zo-cha*;
  - **-ycha (1)**: *Marc-ycha*⁵³;
- III. **-ś-** (28):
- **-usia (14)**: *Blan-usia, Fel-usia, Han-usia, Ig-usia, Jul-usia, Laur-usia, Maj-usia, Mani-usia, Mart-usia, Nat-usia, Nik-usia, Roz-usia, Wik-usia*;
  - **-sia (11)**: *A-sia, Cy-sia*⁵⁴, *Gabry-sia, Go-sia, Lu-sia, Małgo-sia, Marcy-sia, Mary-sia, Mich-asia, To-sia, Wikto-sia, Zo-sia*;
  - **-uśka (3)**: *Hel-uśka, L-uśka, Ul-uśka*;
- IV. **-n-** (33):
- **-unia/-nia/-enia (20)**: *Bia-nia, Bla-nia, Ester-unia, Gabry-nia, Gaj-unia, Ha-nia*⁵⁵, *Ig-unia, Il-unia, Jadzi-unia, Jul-unia, Kaj-enia, Klar-unia, Laur-unia, Maj-unia, Ma-nia, Mart-unia, So-nia, To-nia, Zosi-unia, Z-unia*;
  - **-eńka/-uńka (7)**: *Ig-uńka, Jul-eńka, Laur-eńka, Mary-sieńka, Tosi-eńka, Zosi-eńka, Zuzi-eńka*;
  - **-anka/-inka (5)**: *Fel-inka, Lili-anka, Ul-inka, Zuz-anka, Zuzi-inka*;
  - **-nda (1)**: *Zofi-nda*⁵⁶;
- V. **-l-** (5):
- **-ulka/-ula (5)**: *Han-ula, Tosi-ula, Zosi-ulka, Zuz-ulka, Zuzi-ulka*;
- VI. **-c-** (19):
- **-cia (19)**: *Amel-cia, Aniel-cia, Emil-cia, Ew-cia, Fel-cia, Gab-cia, Hel-cia, Jul-cia, Karol-cia, Klar-cia, Kornel-cia, Lau-cia, Lil-cia, Maj-cia, Mel-cia, Natal-cia, Ol-cia, Pol-cia, Zoch-cia*;
- VII. **-i-** (12):
- **-i (12)**: *Em-i, Est-i, Gab-i, Il-i, Jul-i, Mat-i, Nad-i, Nat-i, Nin-i*⁵⁷, *Ol-i, Roz-i, Wik-i*;

⁵² Jako zdrobnienie onimu *Olga*.

⁵³ *Zocha* i *Marcycha* mają charakter zgrubień, ale w szczególnych przypadkach komunikacyjnych mogą przyjmować funkcję zdrobnień.

⁵⁴ Najprawdopodobniej według mechanizmu *Marcelina* → *Marcyśia* → *Cyśia*.

⁵⁵ Jako zdrobnienie od form *Hanna* i *Hana*.

⁵⁶ Sufiks ten również sugeruje raczej zgrubienie imienia, natomiast w procesie komunikacji użytkownik języka może mu nadać funkcję zdrobnienia.

⁵⁷ Możliwe również utworzenie przez podwojenie sylaby.

- VIII. **Ucięcie z dodaniem feminitivium -a (15):** *Al-a, Fel-a, Hel-a, Jadzi-a, Jul-a, Lidzi-a, Lil-a, Marcel-a, Matyldzi-a, Nel-a, Ol-a*⁵⁸, *Sofij-a, Tyldzi-a, Ul-a, Zuzi-a;*
- IX. **Skrócenie bezafiksalne (4):** *Iza, Klar, Lili, Zuza;*
- X. **Zdrobnienia jednosylabowe (2):** *Lu, Zu;*
- XI. **Powtórzenie jednej z sylab imienia (3):** *Didi, Lulu, Zuzu;*
- XII. **Opuszczenie głoski lub sylab (6):** *Amka*⁵⁹, *Lara*⁶⁰, *Mela, Nastia, Natalia, Pola;*
- XIII. **Przezwiśkowe (6):** *Inka*⁶¹, *Mini*⁶², *Misia, Niunia, Sasia*⁶³, *Tusia*⁶⁴;
- XIV. **Obce (3):** *Emel*⁶⁵, *Helix*⁶⁶, *Lucy*⁶⁷;
- XV. **Okazjonalizmy (1):** *Rozinia;*
- XVI. **Sufiksy sugerujące rodzaj męski (19):**
- **-us/-uś (5):** *Ig-uś, Jul-uś, Kaj-uś, Natal-us, Olg-uś;*
  - **-ik/-cik (4):** *Han-cik, Maj-cik, Marcel-ik, Zuz-ik;*
  - **-inek (2):** *Jul-inek, Zuz-inek;*
  - **-aczek (1):** *Zosi-aczek;*
  - **-ak (1)** *Lil-ak;*
  - **-utek (1):** *Olg-utek;*
  - **-siek (1):** *Zo-siek;*
  - **-ulek (1):** *Zoch-ulek;*
  - **-sio (1):** *To-sio;*
  - **-ol (1):** *Zuz-ol*⁶⁸;
  - **-cyś (1):** *Mar-cyś.*

Materiał obejmujący 207 zdrobnień użytych do nazwania przez respondentów dzieci płci żeńskiej został podzielony na 16 grup, z których najliczniej reprezentowana jest, tak jak w przypadku deminutywów męskich, grupa z *-k-* w części sufiksальной (52 deminutiwa). Wyróżniłam również dodatkowe grupy w stosunku do klasyfikacji Kazimierza Długosza, a mianowicie grupę z podstawowymi *-c-* oraz *-i-* w sufiksach. Najmniej produktywna jest grupa z sufiksальnym *-ch-*. Najbardziej interesującą grupą zdrobnień imion żeńskich jest zbiór

⁵⁸ Zdrobnienie od imion *Aleksandra, Olga*.

⁵⁹ Zdrobnienie od imienia *Amelia*.

⁶⁰ Użyte jako zdrobnienie imienia *Laura*.

⁶¹ Zdrobnienie od imienia *Karolina*.

⁶² Zdrobnienie od imienia *Emilia*.

⁶³ Zdrobnienie od imienia *Michalina*.

⁶⁴ *Misia, Niunia, Tusia* – zdrobnienia omówione w dalszej części tekstu.

⁶⁵ Zdrobnienie od imienia *Emilia*.

⁶⁶ Zdrobnienie od imienia *Helena*.

⁶⁷ Zdrobnienie od imienia *Lucja*.

⁶⁸ Sufiks o charakterze zgrubienia, któremu użytkownik w procesie komunikacji nadał funkcję zdrobnienia.

z sufiksami sugerującymi rodzaj męski (11 sufiksów), wśród których najpopularniejsze są *-ik/-cik* i *-us/-uś*. Co ciekawe, wśród badanych zdrobnień imion żeńskich praktycznie nie występują derywaty od pełnych tematów onimów, jak miało to miejsce w przypadku zdrobnień imion męskich. W materiale mają poświadczenia także imiona podane przez respondentów jako oficjalne, a formalnie powstałe jako zdrobnienia np.: *Marcelina* i *Marcela*, *Jadwiga* i *Jagoda* oraz *Apolonia* i *Pola*.

Wyniki ankiety wskazują również na łączenie przez niektórych ankietowanych różnych onimów, np. od imienia *Blanka* utworzono zdrobnienie *Bianka*, które jest formą oficjalną innego imienia niż podstawa, a od imienia *Bianka* utworzono zdrobnienie *Biania*. Jest to przykład mylenia ze sobą imion o podobnym brzmieniu, a także onimów oficjalnych z nieoficjalnymi, które coraz częściej funkcjonują jako imiona urzędowe. Niektóre zdrobnienia motywowane są różnymi onimami: *Lu* (*Luiza*, *Łucja*), *Misia* (*Michalina*, *Marcelina*), *Niunia* (*Natalia*, *Laura*, *Aniela*), *Tusia* (*Marta*, *Natalia*), *Luśka* (*Łucja*, *Liliana*).

Najwięcej zdrobnień, bo aż 15, utworzono od imienia *Zuzanna*⁶⁹: *Zuzia* (7), *Zuzanka* (4), *Zuzka* (4), *Zuza* (3), *Zużka* (2); przy czym aż 10 odnotowano jednokrotnie: *Zuzieńka*, *Zuzinek*, *Zuzik*, *Zu*, *Zuzu*, *Zuzol*, *Zunia*, *Zuzinka*, *Zuzulka*, *Zuziulka*. Kolejnym onimem o największej liczbie deminutiwów (14) jest imię *Zofia*, które motywuje następujące derywaty: *Zosia* (5), *Zosieńka* (3) oraz notowane jednorazowo: *Zosiaczek*, *Zocha*, *Sonia*, *Zośka*, *Zosiunia*, *Sofijka*, *Sofija*, *Zofinda*, *Zosiulka*, *Zosiek*, *Zochcia*, *Zochulek*.

Podsumowanie

Analiza zdrobnień podanych przez respondentów oraz próba ich klasyfikacji pokazują, jak różnorodny jest to zasób. Oprócz sufiksów typowo męskich czy typowo żeńskich można również wskazać sufiksy tworzące obecnie zarówno zdrobnienia imion męskich, jak i żeńskich. Kształtuje się więc grupa sufiksów wspólnych dla rodzaju męskiego i żeńskiego, co może wprowadzać niejasności w określeniu płci dziecka, którego imię zostało zdrobnione. Używane są następujące wspólne sufiksy: *-i*, *-us/-uś*, *-ciu*, *-sio*, *-ulek*, *-ik/-cik*. W obu grupach najczęściej zdrobnień powstało z wykorzystaniem sufiksów z grupy *-k*.

Wśród deminutiwów męskich i żeńskich pojawiają się zdrobnienia maksymalne, czyli formacje, w których onim został skrócony do jednej sylaby, np. *Zu* (*Zuzanna*) czy *Wi* (*Wiktor*), a także zdrobnienia powstałe poprzez powtórzenie

⁶⁹ Podaję również zdrobnienia od imienia podwójnego *Zuzanna Eliza*.

jednej z sylab formy podstawowej imienia, np. *Lulu* (*Luiza*), *Fifi* (*Filip*). Pojawiają się również zdrobnienia, które można zakwalifikować jako przezwiskowe (*Misia*, *Niunia*, *Precelek*). Cechą wspólną zbiorów są także zdrobnienia tworzone poprzez ucięcie oraz tworzone na wzór imion obcych. Wśród analizowanych formacji można również wskazać zdrobnienia pochodzące od różnych imion, np. *Ola* (*Aleksandra* i *Olga*), a także tworzone od imion męskich i żeńskich jednocześnie, np. *Iguś* (*Iga* i *Ignacy*), *Juluś* (*Julia* i *Julian*), *Oli* (*Oliwier* i *Oliwia*). Kreatywność rodziców oraz podobieństwo brzmieniowe niektórych onimów prowadzi również do łączenia w obrębie słowotwórstwa jednego imienia jednostek funkcjonujących jako odrębne onimy.

Rodzice mogli podać zdrobnienie imienia dziecka jeszcze nienarodzonego, niemowlęcia i starszych dzieci⁷⁰. Na 265 respondentów tylko 25 osób nie podało zdrobnienia imienia dla spodziewanego dziecka. Niekiedy imię wybierane jest właśnie ze względu na możliwość zdrabniania lub jej brak. Jak pokazuje analiza, deminutywa projektowane są już w momencie wyboru imienia dla dziecka i można założyć, że bywają motywacją do wyboru onimu. Należy zauważyć, że niektóre z tworzonych przez rodziców zdrobnień wydają się sztuczne, mało użyteczne, ale nierzadko bardzo pomysłowe. Jako nienaturalne i kojarzące się obco można na przykład zakwalifikować *Dzulsik* podane jako zdrobnienie imienia *Julian*. Z kolei dużą kreatywnością wykazali się respondenci, którzy połączyli oba wybrane dla syna imiona w kontaminacji *Jasiosław*. W przypadku niektórych imion rodzice deklarowali również brak zdrobnień dla danego onimu lub ich własną preferencję, by imienia nie zdrabniać i używać go jedynie w formie oficjalnej.

Statystycznie najwięcej zdrobnień mają imiona najpopularniejsze w zbiorze, przy czym imię bardziej tradycyjne, dłużej funkcjonujące w kulturze polskiej, tym liczniejsze są jego zdrobnienia. Przykładem może tu być imię *Jan* czy *Aleksander*. W przypadku onimu *Maja*, wybranego przez rodziców 5 razy, odpowiadający podali 6 zdrobnień: *Majeczka* (4), *Majcia* (3), *Majusia* (2), *Majunia* (2), *Majka*, *Majcik*. O ile pierwszych 5 zdrobnień jest raczej typowych, o tyle *Majcik* nie sugeruje już płci żeńskiej. Wiele przykładów wyekscerpowanych z materiału wskazuje, że tworzenie zdrobnień pozwala rodzicom na subiektywny i indywidualny wybór mechanizmów zdrabniających, a zabiegi te mają podkreślić uczuciowy stosunek rodzica do dziecka.

---

⁷⁰ Materiał imion dzieci najmłodszych lub jeszcze nienarodzonych okazał się wystarczający na potrzeby niniejszego artykułu; z tego powodu materiału nie uzupełniono o zdrobnienia imion dzieci starszych.

Warto zwrócić uwagę na kreatywność rodziców, która jest szczególnie widoczna w tworzeniu zdrobnień. Przykładowo, forma *Zuzia* to typowe i częste zdrobnienie, ale odnotowano również mniej konwencjonalne zdrobnienia: *Zuzinek* (forma sugerująca rodzaj męski), *Zuzik* (podobnie jak w poprzednim przykładzie), *Zu*, *Zuzu*, *Zuzol* czy *Zunia*. Imię *Zuzanna* wygenerowało również formy maksymalnie skrócone jak *Zu* czy wykorzystujące powtarzające się sylaby i tworzące ciekawą zbitkę brzmieniową: *Zuzu*. Z kolei *Zuzol* to jednostkowe użycie sufiksu *-ol* zarezerwowanego przeważnie dla zgrubień, a *Zunia* – przykład wykorzystania wzorca z formantem *-nia*, którego użyto do utworzenia nazw *Mania* czy *Sonia*.

W zbiorze imion żeńskich pojawiają się jeszcze następujące nietypowe zdrobnienia np.: *Zofinda* (*Zofia*, forma ta brzmi raczej jak zgrubienie); *Lu* (*Łucja*); *Tosio* (*Antonina*); *Mini*, *Emel* (*Emilia*); *Helix* (*Helena*); *Didi* (*Nadia*). Od imion nadawanych synom również derywowano formy mało typowe np.: *Wi* (*Wiktor*); *Lolek*, *Ksander* (*Aleksander*); *Brunox* (*Bruno*).

Wszystkie zdrobnienia mniej typowe mają jednostkowe poświadczenia w badanym materiale i można przyjąć, że stanowią raczej efekt kreatywności rodziców niż odzwierciedlenie nowych tendencji w sferze zdrobnień w języku polskim. Oprócz imion jednosylabowych typu *Ada* według respondentów nie skracamy imion takich jak: *Eliza*, *Malwina*, *Albert*, *Joachim*, *Krystian* czy *Samuel*, chociaż pozostaje to kwestią subiektywną. Stosując bowiem wykorzystane już przez respondentów metody zdrabniania, można by utworzyć przykładowo niniejsze zdrobnienia: *Eli*, *Malwi*, *Albik*, *Joasiek*, *Krystuś* czy *Sami*. Należy jednak ponownie podkreślić, że tendencja do skracania lub nieskracania imion ma charakter indywidualny, a występowanie licznych zdrobnień i spieszczeń jest przejawem uczuciowego stosunku do nosiciela imienia. Użytkownik języka może albo wybierać spośród form typowych, albo proponować własne, oryginalne zdrobnienia, których forma ma charakter jednostkowy i okazjonalny.

Przeanalizowany materiał pokazuje, że tworzenie derywatów imienniczych przez respondentów w przeważającym stopniu odbywa się na podstawie tradycyjnych zabiegów słowotwórstwa zdrobnień. Poza typowymi zdrobnieniami pojawiają się również deminutiwa mało typowe, oryginalne, ale w większości przypadków są to formacje jednostkowe. Nowatorstwo w tworzeniu deminutiwów przejawia się również w wykorzystaniu takich samych mechanizmów dla zdrobnień męskich i żeńskich, a także posługiwania się obcymi wzorcami. Niniejsza analiza stanowi jedynie próbę określenia tendencji w tworzeniu zdrobnień imienniczych na przykładzie wybranej grupy użytkowników języka. Widoczne jest dążenie do indywidualności, zanikają granice pomiędzy derywatami męskimi i żeńskimi, kontaminowane i mieszane są ze sobą różne imiona, a także wprowadzane są elementy obcojęzyczne. W perspektywie dalszych ba-

dań, prowadzonych na obszerniejszym materiale, warto by uzupełnić wiedzę na temat różnorodności słowotwórczej zdrobnień imion we współczesnej polszczyźnie uwarunkowanej tradycją i nowatorstwem w zakresie derywacji antroponimów.

Bibliografia

- Bartmiński J., *O języku folkloru*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1973.
- Bubak J., *Księga naszych imion*, Wrocław 1993.
- Długosz K., *Inskrypcje nagrobne w ujęciu językoznawczym*, Gorzów Wielkopolski 2010.
- Długosz N., *Słowotwórstwo polskich i bułgarskich deminutywów rzeczownikowych*, Poznań 2009.
- Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, E. Polański (red.), Wrocław – Warszawa – Kraków 1999.
- Fros H., Sowa F., *Twoje imię. Przewodnik onomastyczno-hagiograficzny*, Kraków 1975.
- Galczyńska A., *Słownictwo tekstów kierowanych do dzieci – zdrobnienia i spieszczenia*, „Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica” 2008, nr 4, s. 76–83.
- Gorzycka D., *Nacechowanie emocjonalne deminutywów – semantyka czy pragmatyka?*, [w:] *Semantyczne i pragmatyczne aspekty komunikacji: od deminutywów do gestów*, W. Pskit (red.), Łódź 2014, s. 11–26.
- Grzenia J., *Słownik imion*, Warszawa 2002.
- Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*, R. Grzegorzczkova, R. Laskowski, H. Wróbel (red.), Warszawa 1999.
- Kęsikowa U., *Zdrobniałe i spieszczone nazwy osobowe w języku Słowackiego*, „Onomastica” 2008/2009, R. 53, s. 151–171.
- Malec M., *Imię w polskiej antroponimii i kulturze*, Kraków 2001.
- Malec M., *Imiona*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, E. Rzetelska-Feleszko (red.), Kraków 2005, s. 97–118.
- Mańczak W., *Jeszcze o modzie na zdrobnienia*, „Język Polski” 2011, z. 2/3, s. 218–219.
- Prorok K., *„Wziął braciszek strzelbiczkę, trafił myśliweczkę w główeczkę...”: zdrobnienia w pieśniach ludowych – konwencja czy kreowanie obrazu świata?*, „LingVaria” 2018, t. 13, nr 1, s. 163–178.
- Sokołowski J., *Deminutywa w języku macedońskim i polskim w ujęciu konfrontatywnym (na szerszym tle słowiańskim)*, [w:] *Językoznawstwo: prace na XVI Międzynarodowy Kongres Słowistów w Belgradzie 2018*, Z. Greń (red.), Poznań 2018, s. 325–335.
- Szczepańska E., *Zdrobnienia dawniej i dziś – kilka uwag na materiale czeskim i polskim*, „Bohemistyka” 2009, nr 4, s. 250–260.
- Wielki słownik języka polskiego PAN*, [online], https://www.wsjp.pl/do_druku.php?id_hasla=98079&id_znaczenia=5239098, [dostęp: 21.07.2021].